

Forslag til forsøg med fem-årig, forskningsbaseret læreruddannelse

Arbejdsgruppe DPU-DLF, 27. februar 2009

Indledning

Hermed præsenteres forslag til forsøg med fem-årig, forskningsbaseret læreruddannelse udarbejdet af en arbejdsgruppe med medlemmer fra DPU og DLF. Idealet for uddannelsen er, at grundskolelæreren skal være ekspert i undervisning.

Forslaget er en invitation til et udviklingsarbejde mellem Aarhus Universitet (DPU, Det Humanistiske og Det Naturvidenskabelige Fakultet) og en eller flere professionshøjskoler. Udviklingsarbejdet vil blive gennemført i fællesskab, men koordineret af DPU. Forslaget er defineret som et forsøg inden for rammerne af den eksisterende lov om læreruddannelse. Samtidig er det imidlertid vigtigt, at det præsenterer et kvalitativt andet bud på læreruddannelsen end den eksisterende.

Formålet med forslaget er at afprøve, hvordan en styrket forskningsmæssig fundering i læreruddannelsen kan kvalificere de kommende lærere til at møde folkeskolens skiftende udfordringer. Forsøget skal således danne grundlag for en drøftelse af en generel ramme for en landsdækkende læreruddannelse, som kan udbydes i et samarbejde mellem et universitet og en eller flere professionshøjskoler. Det sker ved:

- at styrke *linjefagsundervisningen*, dels ved at kombinere undervisning på AU's fag-fakulteter og professionshøjskole, dels ved at skabe et forpligtende samarbejde mellem lærere på de to institutionstyper
- at styrke *didaktikken* i linjefagene, ved at integrere den faglige, den fagdidaktiske og den fag-praktiske undervisning på DPU, fag-fakulteter og professionshøjskole
- at styrke *den pædagogiske og almen didaktiske undervisning* ved at skabe samarbejdsfora mellem pædagogiske undervisere fra DPU og professionshøjskoler
- at styrke *praktikken* ved at udvikle teori-praksis-relationen igennem uddannelsen fra problemorienteret undervisning over praktikophold baseret på et integreret samarbejde mellem praktislærere, professionsundervisere og forskningsundervisere til et praksis-reflekterende speciale og ved i dette forløb at udnytte professionshøjskolernes erfaring med og kompetence i praksisnær undervisning
- at styrke det generelle samarbejde mellem universitet og professionshøjskole, blandt andet ved at indbygge *efteruddannelse af professionshøjskolelærere* som en integreret del af uddannelsen og ved at understøtte et samspil mellem professionshøjskolernes videntcentre og den hertil svarende universitetsforskning.

Forslaget adskiller sig fra den eksisterende læreruddannelse på følgende måder:

- *Organisatorisk*: Uddannelsen er fem-årig og følger Bolognastrukturen med en tre-årig professionsbachelor- og en to-årig kandidatuddannelse. Det giver mulighed for fleksibilitet i forhold til andre danske og europæiske forskningsbaserede uddannelser. Hele uddannelsen foregår i et integreret samarbejde mellem en eller flere professionshøjskoler og AU. Professionsbachelorordelen udbydes af en professionshøjskole og fører frem til en professionsbachelorgrad. Denne grad giver adgang til forskellige typer af jobs i relation til det pædagogiske og undervisningsmæssige område, jf. nedenfor. Kandidatdelen udbydes af AU og fører frem til graden cand. didaktik. Denne grad giver adgang til arbejdet som lærer i grundskolen (folkeskolen) med tre linjefag.

- *Strukturelt:* Uddannelsen forudsætter et reelt samarbejde mellem universitet og professionshøjskoler, og lærere fra både professionshøjskoler og universitet skal sammen i et lærerkollegium stå for uddannelsen, både i bachelor- og i kandidatforløbet. Det endelige forslag skal indeholde en aftale om fordeling af ECTS-point mellem universitet og professionshøjskole, både mht. de pædagogisk-didaktiske fag og linjefagene. En mulig model er, at universitet og professionshøjskoler både deles om linjefags- og om den pædagogisk-didaktiske undervisning, såvel på bachelor- som på kandidatdelen, og at man samtidig indbygger efteruddannelse (af professionshøjskolelærere) i ordningen.
- *Videnskæssigt:* Uddannelsen er forskningsbaseret og knytter forsknings- og praksisviden tæt sammen til den kommende lærers professionsviden. Målet er, at den uddannede lærer dels er forsknings-*informeret* (kan benytte sig af forskningsviden i sin undervisning), dels er i stand til at mobilisere forskningsviden i forhold til hans/hendes egen praksis. Sammenknytningen af forsknings- og praksisviden sker dels ved at uddannelsen rummer forskellige former for og niveauer af samspil mellem de to vidensformer, dels ved at der lægges stor vægt på praksislaboratorium som arbejdsform og studiefacilitet.
- *Fagligt:* Der lægges vægt på styrkelse af det faglige niveau i såvel linjefagene som i uddannelsesteori, almen didaktik og fagdidaktik, begge dele i kraft af et samarbejde mellem professionshøjskoler og AU. Begrundelsen er, at læreren som ekspert i undervisning skal have forskningsbaseret viden om linjefag samt en særlig indsigt i uddannelsesteori, didaktik, fagdidaktik, skoleorganisering og klasserumsledelse og være bedre fagligt funderet i sine linjefag. Målet er, at fremtidens lærer i kraft af såvel et fagligt som et pædagogisk og didaktisk overskud behersker en bred vifte af undervisningsformer, som han eller hun indsigtfuldt kan bringe i anvendelse i forhold til de enkelte fags eller stofområders særlige karakter, i forhold til de enkelte faser i et indlæringsforløb og i forhold til den enkelte elevs særlige behov for stimulering og støtte i dennes læringsbestrebelse.

Det foreliggende forslag er som fremhævet i titlen en skitse til en fem-årig læreruddannelse. Det er hensigten, at der på grundlag af skitsen skal nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter fra DPU og det humanistiske og det naturvidenskabelige fakultet på AU samt fra en eller flere professionshøjskoler, der under koordinering af DPU skal færdiggøre skitsen.

Ud over at færdiggøre skitsen på det overordnede niveau skal arbejdsgruppen også beskrive de enkelte moduler i et overordnet formål, CKF og learning outcomes relateret til både professionsbachelor- og kandidatniveauerne. Uddannelsens progression såvel som de enkelte modulers progression skal knyttes til ekspliciterede forventninger (standarder eller mål) formuleret i kompetencetermer for de studerendes udbytte (learning outcomes) og til CKF-beskrivelser af modulernes indholdselementer. På den måde bliver det muligt for undervisere at se, hvilke forventninger, de kan stille til den enkelte studerendes viden og kompetencer på hvilket tidspunkt i uddannelsen. Målet er, at hvert modul i uddannelsen beskrives sådan, at det tydeligt fremgår, hvad modulet specifikt skal bidrage med i forhold til uddannelsen som helhed, hvad det skal bidrage med i forhold til uddannelsens øvrige moduler, og hvad det skal bidrage med i egen ret.

Skitsen til fem-årig, forskningsbaseret læreruddannelse indledes med en generel beskrivelse af de krav, man kan stille til fremtidens lærer. Derefter følger en skitse af uddannelsen. Til sidst præsenteres praksislaboratoriet som arbejdsform og studiefacilitet.

Læreren: Ekspert i undervisning

Hvis man skal sætte én enkelt overskrift over fremtidens lærer, må den lyde: Han eller hun er ekspert i undervisning. Man hvad betyder det? Hvilke kvalifikationer og kompetencer skal en ekspert i undervisning have?

For det første skal fremtidens lærer være fagligt funderet. Der stilles andre og større faglige krav i dag (i naturfag, sprogfag osv. osv.), end der gjorde for tyve år siden, både fordi de faglige krav til eleverne er sat i vejret, og fordi mange fag udvikler sig hurtigere i dag end tidligere. Hertil kommer, at en vellykket fagformidling forudsætter et fagligt overskud, fordi læreren herigennem sættes i stand til at formidle faget fra flere forskellige teoretiske og metodiske vinkler. Endelig er et fagligt overskud også forudsætningen for en løbende faglig efteruddannelse.

For det andet skal han/hun være didaktisk kompetent. Det afgørende spørgsmål er, om man som underviser kan *formidle* sine fag. Det betyder, at læreren skal kunne forholde sig professionelt og kompetent til en række forskellige spørgsmål, som: Hvilken slags viden – æstetisk eller naturvidenskabelig, paratviden eller kompetenceorienteret – efterspørges der? Hvilket vidensniveau befinder vi os på? Hvordan imødekommer man forskellige børns forskellige psykologiske, kognitive og sociale forudsætninger? Hvilke undervisnings- og læringsmiljøer kan vi skabe? Hvordan gennemføres en både klar og differentieret klasserumsledelse? Hvordan udnytter vi læremidler, herunder IT?

Dette indebærer, at det er vigtigt at forbinde fag, pædagogik og didaktik, for den gode lærer er fagdidaktiker. Nøgleordet er fagformidling. Det betyder, at det er en dårlig løsning for læreruddannelsen at adskille fag og formidling. Derfor er det vigtigt at skabe samarbejdsfora mellem fakulteternes fagmiljøer, DPU's pædagogiske og didaktiske miljøer og professionshøjskolernes faglige, didaktiske og praksisrelaterede kompetencer, herunder kompetencer vedrørende fagene som undervisningsfag.

For det tredje skal læreren have en række sociale og organisatoriske kompetencer: Det er velkendt, at vor tids folkeskole er socialt og kulturelt udfordrende. Hertil kommer, at den er langt mere kompleks, rent organisatorisk, end tidligere tiders skole var, med klasseteams, lærerteams, fleksibel undervisning osv. Herudover skal vor tids lærer kunne lede en skoleklasse i et klasserum med meget forskellige elever og elevgrupper og med deraf følgende undervisningsdifferentiering osv. Han/hun skal være kompetent til at varetage "klasserumsledelse" og skal besidde organisatoriske og sociale kompetencer. Her bør klasserumsekspertise knyttes sammen med organisatorisk og ledelsesmæssig ekspertise.

For det fjerde skal fremtidens lærer skal være forskningsinformeret med hensyn til uddannelsesforskning. Det betyder ikke, at læreren skal uddannes til at være uddannelsesforsker. Men det betyder, at han/hun skal kunne forstå, fortolke, kritisere og nyttiggøre alle de mange forskningsresultater, som nu om dage frembringes om folkeskolen. Mange opfatter de mange forskningsresultater som en trussel. I virkeligheden burde de opfattes som en *ressource* for underviseren. Men det betyder naturligvis, at man skal være i stand til at anvendeliggøre disse resultater, og at man skal kunne skille skidt fra kanel.

Men at læreren skal være forskningsinformeret har også en anden betydning, nemlig at han/hun skal være forsker i egen praksis. Det betyder, at man som lærer ikke bare skal gøre som man plejer, og ikke bare skal kunne følge specifikke metoder. Nej, læreren skal være udviklings- og

forandringsorienteret, og det kan han/hun kun, hvis han/hun er uddannet til at anlægge et blik på egen praksis, der er metodisk og teoretisk funderet. Mottoet er, at der ikke er noget, som er mere praktisk end gode og brugbare teorier.

For det femte skal fremtidens lærer være efteruddannelses-parat. Læreren skal ikke bare undervise, han/hun skal også selv kunne undervises og efteruddannes, for kravene til den moderne lærer ændrer sig hurtigere end nogensinde tidligere. Men det at være efteruddannelsesparat kræver, at man har de nødvendige ressourcer og kompetencer både til at modtage efteruddannelse og til at tilrettelægge sin egen personlige videreuddannelse.

For det sjette skal fremtidens lærer – med rødder og identitet fra en dansk kultur – være orienteret mod en global verden. Som borgere i Danmark skal eleverne i folkeskolen uddannes til et globalt arbejdsmarked og en international verden. Allerede i dag arbejdes der på en fælleseuropæisk certificering af læreruddannelsen, og det varer næppe mange år, før der er udviklet fælleseuropæiske kriterier for læreruddannelsen. Så kan man tage sin læreruddannelse flere steder i Europa og efterfølgende bruge den i flere forskellige lande. For at kunne drage nytte af dette bør den danske læreruddannelse imidlertid følge europæiske uddannelses-standarder, dvs. den såkaldte Bolognastruktur. I så fald vil man ligesom alle mulige andre studerende på en videregående uddannelse kunne studere i fx ét semester i et andet europæisk land – man kunne fx tage dele af eller et helt linjefag i engelsk i England, for nu at nævne et oplagt eksempel.

Endelig – *for det syvende* – skal fremtidens lærer være offentligt anerkendt. Derfor skal han/hun kunne redegøre for sit eget fag og sin egen undervisningspraksis, metodisk og teoretisk, i forhold til forældre, skolebestyrelse og en bredere omverden. En lærer er en person, man skal se op til, på skolen, blandt forældrene, i lokalsamfundet og i den offentlige debat. Ikke fordi han eller hun som i gamle dage er den i lokalsamfundet, der har den højeste uddannelse og den største kulturelle kapital, men fordi han/hun er ekspert i undervisning.

Skitse til femårig læreruddannelse: Cand. Didaktik – Ekspert i undervisning

Grundprincipper

På baggrund af ovenstående overvejelser og principper fremlægger vi med dette notat et forslag til forsøg med en femårig læreruddannelse. Det er tilstræbt, at forslaget præsenteres som en åben skitse.

Der er tre grundprincipper for forslaget: For det første er forslaget kvalitativt anderledes end den eksisterende læreruddannelse. Det fremstår altså som et reelt alternativ og derfor som en forsøgsuddannelse, som det giver mening at gennemføre og evaluere som et forsøg. Samtidig er forslaget i overensstemmelse med de grundlæggende elementer i den seneste reform af læreruddannelsen og kan efter vor mening rummes inden for de rammer, som udstikkes i loven for afvigelser og forsøg (§ 10).

For det andet forudsætter forslaget et reelt og integreret samarbejde mellem på den ene side AU og på den anden side en eller flere professionshøjskoler og ikke bare en løs kobling – eller meritaftale – mellem disse to institutionstyper. For at virkeliggøre et sådant samarbejde skal der aftales en fordeling af undervisningsbyrde mellem AU og professionshøjskoler, både for linjefagsundervisningen og den pædagogiske og didaktiske undervisning, ligesom undervisningen skal planlægges og gennemføres af de to institutioner i et reelt samarbejde, der blandt andet indebærer fælles planlægning samt efteruddannelsesmuligheder for professionshøjskolelærere.

Dette peger på et bagvedliggende behov for en langt tættere forbindelse mellem de forskningsbaserede faglige, didaktiske, pædagogiske og uddannelsesteoretiske miljøer på universiteterne og de udviklings- og professionsbaserede og praksiskompetente miljøer på professionshøjskolerne. Først herigennem vil både fag, fagdidaktik, almindidaktik og pædagogik blive styrket som praktiske, teoribaserede værktøjer i undervisningen.

For det tredje rummer forslaget en større uddannelsesmæssig fleksibilitet, end vi kender det i dag: En fleksibilitet mellem læreruddannelse, speciallæreruddannelser, uddannelse til pædagogisk ledelse, uddannelsespolitik med videre. ”Hemmeligheden” bag dette er dels, at udgangspunktet tages i det brede fagområde om pædagogik, uddannelsesinstitutioner og uddannelsespolitik, som i det følgende kaldes ”uddannelseskundskab”, dels at forslaget bygger på Bolognastrukturens kombination af bachelor- og kandidatuddannelse.

Uddannelsen har gennem det reelle samarbejde mellem universitet og professionshøjskole yderligere det fortrin at der bliver bedre muligheder for at sikre et udbud af også små linjefag.

Forslaget er, at der tilbydes en 3-årig professionsbacheloruddannelse (udbydes af en professionshøjskole) der kombineres med en 2-årig overbygning/kandidatuddannelse (udbydes af DPU/AU). Sådan er strukturen i de fleste europæiske lande, og fx i Finland kan man ikke anerkendes som grundskolelærer, før man har afsluttet kandidatuddannelsen, dvs. efter fem år. Forslaget giver med andre ord ikke mulighed for, at man kan blive lærer efter tre år.

En afstigning efter bachelor, dvs. efter tre år, vil imidlertid kunne være relevant for andre dele af arbejdsmarkedet, og det er vigtigt i det endelige forslag at pege på de kompetencer, som bacheloruddannelsen giver, nemlig til forskellige typer af jobs i relation til det pædagogiske og undervisningsmæssige område i den offentlige og private sektor, fx som forlagsmedarbejder, uddannelses-, efteruddannelses- og kursusudvikler, højskole- og aftenskoleunderviser, undervisningsassistent i grundskolen osv.

Hensigten er at kombinere en bred uddannelse inden for lærings- og uddannelseskundskab med en mere specifik læreruddannelse, hvor læreruddannelsen repræsenterer én form for specialisering i forhold til andre specialiseringsmuligheder på de kandidatuddannelser som universiteterne udbyder.

Skitsen baserer sig på, hvad vi i dag ved om læreruddannelse, og hvilke træk ved denne der bidrager til en god skole. Der skal være højt fagligt niveau, der skal være en høj fagformidlingskompetence, der skal være tæt samspil mellem teori og praksis, og der skal være en grundig indføring i uddannelses- og læringsforskningens seneste resultater samt en central kompetence til at omsætte dette i praksis som professionel, ligesom der skal være stor bevidsthed og kompetence knyttet til netop det at være professionel – ekspert i undervisning.

Skitsen baserer sig ligeledes på princippet om metodefrihed. Først når forsøget konkret planlægges og realiseres, vil de involverede lærerkræfter tage beslutning om hvilke metoder der skal anvendes i hvilke sammenhænge. Forsøgsskitsen er således tænkt som en beskrivelse af de mål der ønskes opnået. Når der anføres undervisningsmetoder, er det alene ment som illustrerende eksempler.

Bacheloruddannelsen, som ifølge de europæiske normer omfatter i alt 180 ECTS, består basalt af to elementer: en introduktion til skolen og lærerfunktionen baseret på indføring i uddannelseskundskab og didaktik/fagdidaktik (60 ECTS), uddannelsespraktik (20 ECTS) og begyndende

arbejde med linjefag (100 ECTS). Hertil kommer et første større selvstændige arbejde, som indeholder dele af både uddannelseskundskab, uddannelsespraktik og linjefag, men som betragtet isoleret omfatter 10 ECTS. Der skal ske en indføring i en vifte af tilgange til forståelse af fag, faglighed, læring, uddannelse og opdragelse. Vi kan skitsere dette ud fra følgende brede vifte:

- Ideer: Pædagogiske teorier og paradigmer
- Institutioner og organisationer: Skole- og klasseorganisering
- Undervisning og undervisningsprocesser: klasserums- og lærer-elev kommunikation m.v.
- Læring og læringsteorier
- Uddannelsespolitik og -økonomi: Skolen i kontekst
- Indhold og faglighed: Linjefags-faglighed kombineret med indsigt i vidensformer, didaktik og fagdidaktik.

Kandidatuddannelsen – som jo er normeret til 120 ECTS – består af fortsat arbejde med linjefag og praktik, samt to nye elementer. Et forløb omkring profession, organisation og ledelse og et kandidatspeciale.

Bacheloruddannelsen

Bacheloruddannelsen består af uddannelseskundskab, uddannelsespraktik og to linjefag. Bachelordelen afsluttes af et bachelorprojekt, der kan vælges ret frit, men som skal relatere sig til et problemfelt/område fra uddannelsespraktikken eller evt. fra en undervisningsoplevelse, og hvori skal inddrages teori fra de tre første semestre.

Det er imidlertid vigtigt at præcisere, at de tre elementer (uddannelseskundskab, uddannelsespraktik og linjefag) ikke er skarpt adskilte, men integrerede. ”Uddannelseskundskab” omfatter blandt andet praksis-relaterede elementer, ”uddannelsespraktik” rummer blandt andet et teoriorienteret refleksionselement, og linjefagene integrerer fag og fagdidaktik.

Med denne baggrund in mente kan man beskrive de tre elementer som følger:

Uddannelseskundskab: Omfatter pædagogik, uddannelse og lærerfunktion, lærings- og uddannelsesteorier, pædagogikkens idehistorie og filosofi samt specialpædagogik, almen didaktik og fagdidaktik samt kristendomskundskab, livsoplevelse og medborgerskab. ”Uddannelseskundskab” er imidlertid praksis-relateret og rummer derfor også blandt andet:

- Introduktion til specialundervisning
- Flersproglighed og dansk som andetsprog
- Klasserumsledelse
- Forældresamarbejde
- Evaluering
- Skolens organisation

Uddannelsespraktik: Gennemløber en række praksis- og praktikformer (problemorienteret undervisning, case-based learning, praksisrefleksion, praktik og praksislaboratorium), således at der sikres en samlet praksis-progression i uddannelsen, der styrkes i et integreret samarbejde mellem praktiklærere, professionsundervisere og forskningsundervisere, og slutter med et praksis-reflekterende speciale, dvs. med en dokumentation af at den studerende er i stand til at gennemføre en forskningsbaseret refleksion af egen praksis.

Linjefag: Integrerer faglig kompetence med fagdidaktisk kompetence ud fra den grundholdning, at målet er at uddanne eksperter i undervisning, og at forudsætningen herfor er at lærerne både skal have et fagligt og et didaktisk og fagdidaktisk overskud.

Med det forbehold, at de tre elementer er indbyrdes sammenflettede, kan omfanget af de tre elementer angives som følger:

Uddannelseskundskab	60 ECTS
Uddannelsespraktik	20 ECTS
Linjefag	100 ECTS
I alt	180 ECTS

Målet efter 1. år er at den studerende har kompetence på et niveau som en interesseret analyserende og begrebsliggende deltager i undervisning.

Målet efter 2. år er at den studerende har kompetence på et niveau som den analyserende, begrebsliggende og aktivt deltagende underviser der er i stand til at relatere faglige problemstillinger med didaktiske og pædagogiske.

Målet efter 3. år er at den studerende på et teoretisk grundlag kan tilrettelægge elementære undervisningsforløb inden for mindst to faglige områder og kan forholde sig kritisk og analyserende til den viden der tages i brug i en sådan aktivitet.

Kandidatuddannelsen

På kandidatuddannelsen arbejdes der videre med uddannelseskundskab (blandt andet lærerprofession, skoleorganisation og skoleledelse, herunder klasserumsledelse og forældresamarbejde) samt de to linjefag. Herudover inddrages et tredje linjefag, ligesom praktikdelen udvides med såvel større praktikophold samt arbejde på praktiklaboratorium. Kandidatuddannelsen afsluttes af et speciale, der skal demonstrere evne til brug af forskningsbaseret viden til løsning af fagdidaktiske, faglige og/eller pædagogiske problemstillinger. Specialehovedvejleder er forsker, og der kan tilknyttes vejleder fra professionshøjskole. Målet er dels at styrke undervisningskompetencen i samspillet mellem uddannelseskundskab og linjefag, dels at styrke den studerendes kompetence som reflekteret praktiker og dermed at give ham eller hende stærke kompetencer til at overkomme overgangen til erhvervet.

Fordelingen mellem på den ene side uddannelseskundskab- og uddannelsespraktik og på den anden side linjefag er 60 ECTS-point til hver, idet der heraf afsættes 30 ECTS-point til specialet.

Målet efter 4. år er at den studerende kan tilrettelægge faglige undervisningsforløb og forholde sig til sin funktion som lærer på en kritisk og konstruktiv.

Målet efter 5. år er at den studerende kan fungere som reflekteret professionel og tilrettelægge og gennemføre faglige undervisningsforløb med inddragelse af videnskabelig viden og kan fungere som professionel kollega med evne til at bidrage til løsning af den lange række af pædagogiske, sociale og organisatoriske problemer som præger dagligdagen som lærer. Den studerende har basis for at blive ekspert i undervisning.

Evaluering

Hvert afsluttet modul evalueres som vanligt og der udføres en mere omfattende evaluering efter hvert år hvori alle de involverede inddrages (praktiskoler etc.). Det samlede forløb evalueres ud fra de væsentligste forskelle i forhold til den nuværende læreruddannelse: samspil mellem universitet og professionshøjskole, forskningsbaseret, nye faglige elementer, speciale, professionsidentitet.

Forholdet til den eksisterende læreruddannelse

Den nuværende læreruddannelse består af følgende elementer

Pædagogisk-psykologiske-didaktiske fag	33 ECTS
Kristendomskundskab/livsoplevelse/medborgerskab	17 ECTS
Liniefag	144 ECTS
Praktik	36 ECTS
Bachelorprojekt	10 ECTS
I alt	240 ECTS

Den kan, lidt forenklet, karakteriseres i forhold til tidligere ved to forhold:

- opbygget omkring et løbende praktikforløb (jf. f.eks. bilag)
- vægt på faglig og fagdidaktisk kompetence

Den baserer sig på en vifte af uddannelsesmodeller – herunder praktik på praktiskoler der har praktiklærere – og læringsformer. De vigtigste læringsformer er klasserumsundervisning og vejledning.

Læreruddannelsen skal muliggøre at læreren kan benytte den nyeste forskningsviden og kan optræde som en velfunderet og fagligt kompetent professionel. I nogle sammenhænge udtrykkes dette på den måde, at læreruddannelsen skal udvikle den studerende fra interesseret observatør og nysgerrig deltager til forskningsreflekteret professionsudøver.

Den her fremlagte læreruddannelsesmodel består af følgende elementer

Uddannelseskundskab	100 ECTS
Uddannelsespraktik	40 ECTS
Linjefag	160 ECTS
I alt (heraf 10+30 ECTS til bachelor- og kandidatspeciale)	300 ECTS

Udvidelsen fra 240 ECTS til 300 ECTS – dvs. fra fire til fem år – er altså sket med følgende elementer:

Større vægt på linjefags-faglighed

Større vægt på kompetence i uddannelseskundskab og didaktik/fagdidaktik

Indførelse af et kandidatspeciale der skal vise fortrolighed med anvendelse af forskningsbaseret viden

Etablering af et nyt fagområde omkring læreren som reflekteret, forskningsbaseret professionsudøver

Det er tanken at anvende uddannelsesmodeller og læringsformer mere bevidst i relation til de enkelte elementer. Således f.eks. problemorienteret undervisning i begyndelsen, problem-baseret læring i relation til liniefag og aktionsbaseret læring i relation til praktik og liniefag på kandidatuddannelsen. Det er også muligt at anvende struktureret dialog- og diskussionsbaseret (LTD) læring på f.eks. liniefag (så de studerende f.eks. lærer ved at undervise hinanden).

Der skal hele tiden være samspil imellem undervisere fra universitet, professionshøjskole og praktikskole.

Praksis og praktik

Udvikling af praksis- og praktikbegreber

En af de almindeligt anerkendte udfordringer for den eksisterende læreruddannelse er forholdet mellem teori og praksis, og der gennemføres p.t. flere forskningsprojekter angående dette spørgsmål (jf. teori/praksis-projektet under Det Strategiske Forskningsråd under ledelse af Per Fibæk Laursen, og projektet ”Læreren som undervisningsekspert” mellem DPU og læreruddannelserne i Hjørring, Aalborg, Skive og Silkeborg under ledelse af Jens Rasmussen). Nærværende forslag til femårig, forskningsbaseret læreruddannelse rummer et kvalitativt svar på denne udfordring. Tanken er nemlig at udvikle teori-praksisrelationen kvalitativt igennem uddannelsen i samarbejde med repræsentanter fra praksismiljøet (praktiklærere), fortsætter med praktikophold der styrkes i et integreret samarbejde mellem praktiklærere, professionsundervisere og forskningsundervisere, og slutter med et praksis-reflekterende speciale, dvs. med en dokumentation af at den studerende er i stand til at gennemføre en forskningsbaseret refleksion af egen praksis. Herigennem udvikler den studerende sig fra praksis-novice til forskningsbaseret ekspert i undervisning.

Praksislaboratorium

Til ovenstående følger sig imidlertid en helt ny arbejdsform, nemlig det såkaldte ”praksislaboratorium”. Idealet om læreren som *ekspert i undervisning* indebærer at fremtidens lærer må kunne beherske en bred vifte af undervisningsformer, som han eller hun indsigtfuldt kan bringe i anvendelse i forhold til de enkelte fags eller stofområders særlige karakter, i forhold til de enkelte faser i et indlæringsforløb og i forhold til den enkelte elevs særlige behov for stimulering og støtte i dennes læringsbestræbelser. Den professionelle undervisningsekspert er kendetegnet ved at besidde viden om, hvad en række af forskellige undervisningsmetoder specielt egner sig til og ved på kompetent vis at beherske undervisningsmetoderne i praksis.

Som et element i bestræbelsen på at styrke kvaliteten af praktikken i læreruddannelsen vil de studerende i fagmodulerne uddannelseskundskab og/eller didaktik og almen fagdidaktik arbejde med velbeskrevne undervisningsmetoder relateret til det linjefag, de har valgt. Det vil være en væsentlig bestræbelse at tilegnelsen af undervisningsmetodisk/didaktisk kompetence er nært forbundet med den studerendes tilegnelse af faglig viden og kompetence, at den er vidensbaseret til forskel fra erfaringsbaseret, og at den derfor er placeret før praktikperioderne. Praksislaboratoriet erstatter ikke praktik, det er et kvalitetsløftende supplement til praktik.

Undervisningen i undervisningsmetoder herunder metoder/teknologier til klasserumsledelse vil blive støttet af muligheder for at afprøve, træne og evt. eksperimentere med de valgte undervisningsmetoder i et praksislaboratorium. Et praksislaboratorium på læreruddannelsesstedet

giver de studerende mulighed for at udvikle deres praktiske underviserkompetence under kontrollerede og mindre forpligtende former end i et klasseværelse på en praktikskole. Praksislaboratoriet er et læringsrum mellem den teoretiske undervisning og praksis, hvor de lærerstuderende kan øve de tilegnede undervisningsmetoder i samarbejde med medstuderende. Øvelserne kan observeres af medstuderende og lærere ligesom de kan videoptages med henblik på kvalificeret feedback og refleksion.

Hvis idealet om læreren som en professionel undervisningsekspert, der på egen hånd og i samarbejde med kolleger er i stand til at træffe beslutninger om undervisningens tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering inden for de mål og rammer samfundet udstikker, skal fastholdes, så må lærerens valg og begrundelserne for disse valg på den ene side være funderet i forskningsbaseret viden om, hvad forskellige undervisningsformer særligt egner sig til, og på den anden side i kompetent anvendelse af de valgte metoder.